

[Максим ВАСІН](#) – виконавчий директор Інституту релігійної свободи, магістр права□

Коментар до виступу Прем'єр-міністра України Ю.Тимошенко на засіданні ПАРЄ від 16 квітня 2008 року

Нещодавній візит Прем'єр-міністра України Ю.Тимошенко до Страсбургу та виступ на сесії Парламентської Асамблеї Ради Європи не залишився поза увагою ні вітчизняних, ні закордонних журналістів. Проте окрім питань економічного характеру та заяв щодо можливих форм державного устрою України під час виступу глави Уряду було порушено не менш важливе питання – щодо наявності антисемітизму та ксенофобії в Україні.

Таке занепокоєння європейських парламентаріїв було озвучене головою однієї з політичних груп ПАРЄ швейцарцем Андреасом Гроссом, який у своєму запитанні попросив пані Тимошенко прокоментувати факти конфіскації та подальшого спалення іудейських молитовників на Глухівській митниці у травні минулого року, а також щодо передачі будинку купецької синагоги (зараз – кінотеатр «Кінопанорама») мером Києва у власність приватній особі всупереч зобов'язань України перед Радою Європи відносно реституції експропрійованого майна релігійних організацій [1]. І справа не в тому, що випадки антисемітизму та порушення прав релігійних громад трапляються і в країнах з розвинутою демократією, однак існує потреба у швидкому та адекватному реагуванні влади на них, що не дозволить цим явищам набути систематичного характеру.

Що ж стосується України, то у відповідь на поставлене запитання глава Уряду Ю.Тимошенко зауважила, що зазначені випадки є поодинокими і їх неможна розцінювати як настої українського народу чи державну політику. З іншого боку слід зауважити, що озвученим європарламентарем фактам наразі ще не було дано належної оцінки, а відповідні винні посадові особи, поки не отримали належного покарання. Так, в інциденті з вилученням та спаленням Глухівською митницею єврейських молитвеників, які прямували до України як подарунок громадянам іудейського віросповідання, начальник митниці отримав лише дисциплінарне стягнення. При цьому застосована форма відповідальності дивує у порівнянні з тим, що відповідною комісією Глухівської митниці замість раніше підписаного акту про повернення молитовників іудейській громаді було складено інший акт – про утилізацію книг культового призначення, який містив таку мотивацію: «враховуючи те, що книги є виключно релігійною літературою іудейського віросповідання... вони підлягають утилізації». Навряд чи позбавлення премії чи інше дисциплінарне стягнення може зарадити появі нових подібних фактів антисемітизму та образи релігійних почуттів віруючих іудейського чи іншого віросповідання.

Щодо ситуації з передачею Київською міською владою у приватні руки колишньої кульової споруди – іудейської синагоги, а нині кінотеатру «Кінопанорама», то це є не новим випадком для України, зокрема і для Києва. Через недосконалість чинного законодавства багато колишніх культових споруд останнім часом відповідно до рішень органів місцевого самоврядування із комунальної власності потрапляють у приватну з метою подальшого їх перепродажу або переобладнання у готельні комплекси, розважальні заклади чи казино, як наприклад сталося з колишнім молитовним будинком у центрі Києва. При цьому сьогодні це відбувається в Україні незважаючи на те, що і вищезгаданий молитовний будинок, і будівля кінотеатру «Кінопанорама», й інші культові споруди, що були приватизовані або продані у власність приватних осіб, вже кілька років знаходяться у складеному місцевими державними адміністраціями та Фондом державного майна України переліку культових будівель та інших церковних споруд, які підлягають поверненню релігійним організаціям.

З огляду на означене, питання, порушені перед представниками української сторони у Парламентській Асамблеї Ради Європи, вже турбують не тільки українську релігійну спільноту та громадськість, але й високі міжнародні інституції. Тому українській владі слід перейти від слів до конкретних справ у сфері реального забезпечення права на свободу віросповідання та зрушення з місця процесу реституції майна, що раніше знаходилося у власності релігійних організацій.

В цьому контексті оптимістичні сподівання надає особиста позиція Прем'єр-міністра України Ю.Тимошенко з цього приводу, що була виголошена під час нещодавньої зустрічі з членами Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій від 11.04.2008 року [2]. Главою Уряду зокрема було зазначено про необхідність розробки та внесення відповідних зміни до вітчизняного законодавства задля того, щоб вищезазначені та інші актуальні проблеми діяльності релігійних організацій були вирішені. При цьому Юлія Тимошенко вважає, що релігійні організації мають право на повернення майна, яке перебуває не лише у державній власності, але й у комунальній [3]. Тому залишається надія, що у вирішенні зазначених та інших проблем функціонування релігійних організацій найближчим часом будуть вжиті практичні заходи, які дозволять Україні здобути схвальні відгуки від європейських та інших наших міжнародних партнерів.

Перелік посилань:

1. [Стенограма засідання ПАРЄ від 16.04.2008 року](#)
2. [Урядовий портал](#)
3. [Офіційний веб-сайт Держкомнацрелігій](#)

Інститут релігійної свободи
www.irs.in.ua